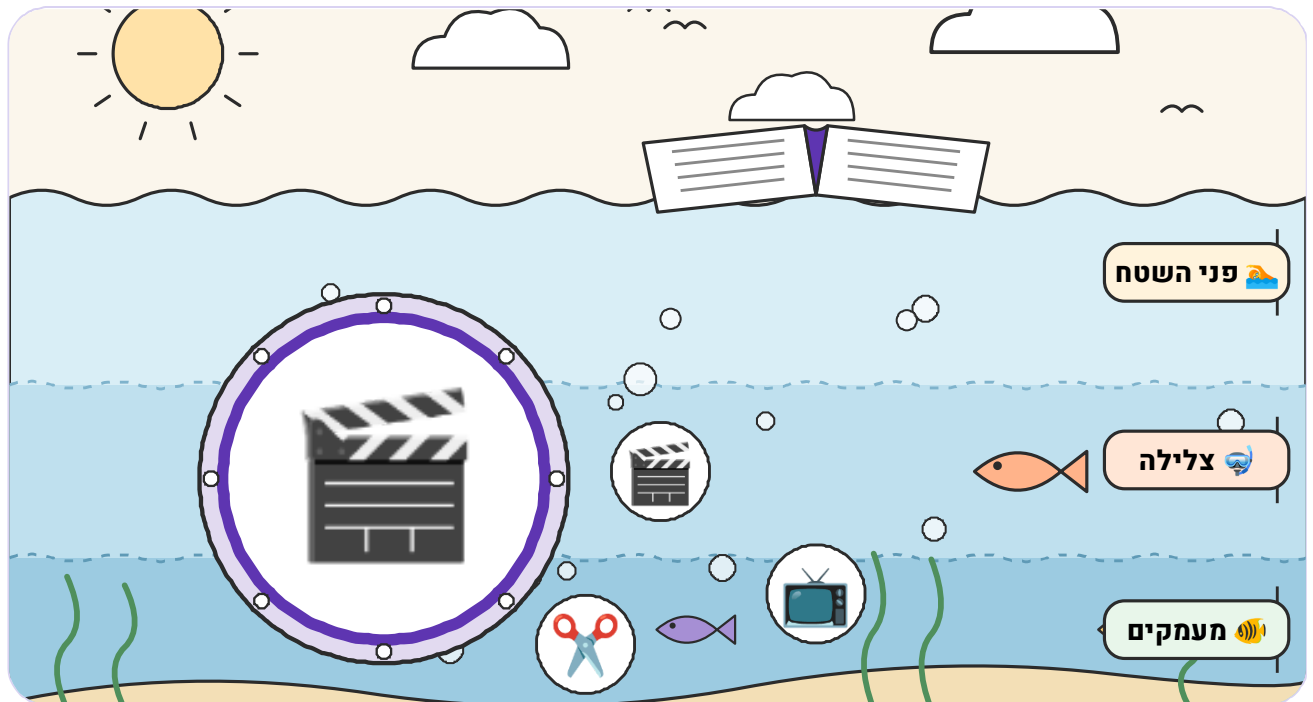

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • חט"ע (לכיתות י"ב)

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך

סדרה, ריאליטי ודוקו – מי ממיין את המסך, הפרק ששינה הכול, איך "מבשלים" פרק בעריכה, והאם הצפייה טובה לנו? – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות?
- 12 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 13 חלק ב' – צלילה
- 15 חלק ג' – מעמקים
- 18 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

חט"ע

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה - חט"ע. כאן מרכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להבחין בין סדרת תסריט, ריאליטי תחרותי, דוקוריאליטי ומצלמה נסתרת, ולהבין מה מיוצר מראש בכל סוג.
- להבין איך עריכה בונה דמויות וסיפור, למשל "הרשעת של העונה" ו"הדבקת משפטים", ולצפות בעין ביקורתית.
- לפתח אמפתיה למשתתפים ולמשתתפות אמיתיים, להימנע מלעג ומפגיעה ברשת ובקבוצת הכיתה, ולנסח עמדה מנומקת על צפייה מודעת.

גרסה קצרה - 10 דקות

מציגים את המשפט "בלי תסריט לא אומר בלי הפקה" ואת המשפך: עשרות שעות של חומר גלם מול דקות ספורות על המסך. קוראים את פסקאות 2-5 בסיפור על מאיה ו"הדבקת המשפטים", ושואלים: מה ראו על המסך ומה קרה באמת? מסיימים בתרגול קצר של עש"ן ד"ק ובתזכורת: לא לועגים לאנשים אמיתיים, וכשמשוהו מטרדי פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על פרק אחד שראיתם בסדרה או בתוכנית ריאליטי. מה לדעתכם צולם שם "באמת", ומה ייתכן שתוכנן מראש או נערך? והאם קרה לכם פעם ששיניתם דעה על מישהו בגלל רגע אחד על המסך?

חוסן מול המסך: גש"ר מאח"ד · עש"ן ד"ק · מעש"ה

עש"ן ד"ק מתאים לרגע שבו חברה הופכת בן לילה ל"רשעת של העונה" והתגובות כואבות: ע - עוצרים ואומרים "עצור!" לפני שמגיבים, ש - מכווצים את האגרופים ומשחררים לאט, נ - נשימה איטית פנימה ונשיפה ארוכה, ד - דיבור עצמי: "זו עריכה, לא כל האמת", ק - קדימה, צעד אחד קטן: לבדוק, לשאול, לתמוך. מעש"ה מנחה איך לעזור לחבר או לחברה שנפגעו: מ - מחויבות, "אני כאן איתך"; ע - עידוד לפעולה, משימה קטנה עכשיו; ש - שאלות, "מה קרה? מה עוזר לך?"; ה - הבניית רצף: מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה. גש"ר מאח"ד מזכיר שיש שישה ערוצי התמודדות: גוף (נשימה, תנועה), שכל (לזהות עריכה), רגש (לתת שם לתחושה), אמונה וערכים (כבוד לאדם אמיתי), חברה (לדבר עם חברים ועם מבוגרים) ודמיון (לדמיין את הסצנה המלאה שלא שודרה). חברה הפכה בן לילה ל"רשעת של העונה" והתגובות ברשת כואבות? עש"ן ד"ק: עוצרים ואומרים "עצור!" לפני שמגיבים, שרירים - משחררים, נשימה איטית, דיבור עצמי - "זו עריכה, לא כל האמת", וקדימה - צעד אחד: לבדוק, לשאול, לתמוך. כשמשוהו פוגע - פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה וצלילה ראשונה	שאלת הפתיחה: מה צולם "באמת" ומה תוכנן? שקופית הפתיחה עם הצוללת ארבעת המסכים. מזכירים כלל כיתה: מדברים על תוכניות, לא לועגים לאנשים אמיתיים ולא מציינים שמות של תוכניות.
10	פני המים: מפת המסך	קריאת הטקסט המידעי עם הטבלה: סדרת תסריט, ריאליטי תחרותי, דוקוריאליטי ומצלמה נסתרת. בתחנת העצירה כל זוג משבץ בטבלה תוכנית מוכרת בלי לומר את שמה, ומתאר רק את מאפייניה. משחק המיון: קרוב לריאליטי או לסדרת תסריט.
10	מתחת למים: הפרק ששינה הכול	קריאת הסיפור על נועה, עומר ומאיה. עוצרים אחרי השיחה עם מאיה: איך הייתם מרגישים לו זה קרה לחבר או לחברה שלכם? מסבירים את "הדבקת המשפטים" בהדגמה של גזירת מילים מעיתון. מתרגלים יחד עש"ן ד"ק.
8	איך מבשלים פרק	הצגת שרשרת הייצור: אודישנים, צילומים, "אנשי הסיפור" ועריכה. משפך עשרות השעות מול הדקות הספורות. דנים בשאלה המקצועית: לא "האם ערכו?", אלא "מה בחרו להראות, מה נשאר בחוץ, ולמה?", וגם במחיר האנושי של תדמית ערוכה.
8	המעמקים: חברים או מלכודות?	קריאת הטקסט הטיעוני או תמצית שלו. מזהים טענה, נימוקים, טענת נגד והפרכה. הכיתה מנסחת יחד שני סעיפים ל"חזרה צפייה מודע": כמה זמן, איזה תוכן, ועם מי מדברים אחרי.
4	סיכום וכרטיס יציאה	סבב קצר: "אני צופה אחרת כי...". כותבים כרטיס יציאה. מזכירים את הפנייה למבוגרים: כשמשוהו מטריד או מרגיש לא בסדר - לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיות קריאה בשלושה מפלסים. לפני הקריאה: מפעילים ידע קודם בעזרת שאלת הפתיחה, וסוקרים את הכותרת ואת הטבלה. במהלך הקריאה: עוצרים בתחנות העצירה, מסמנים בשוליים "תוכן" או "אמיתי", ומחפשים מילות קישור. אחרי הקריאה: עוברים בין המפלסים, מפני המים (מה כתוב) אל מתחת למים (למה הכותב או הכותבת בחרו כך) ועד המעמקים (מה דעתי ומה זה אומר על הצפייה שלי). אפשר לשלב גם משחק נכון או לא נכון, למשל: "בריאליטי המשתתפים מקבלים תסריט מלא" (לא נכון), ומיון של משפטים כמו "דמות רשעית בפרק = אדם רשע במציאות" (טעות נפוצה).
- כללי שם ועובדות: לא מזכירים בשיעור שמות של תוכניות, ערוצים, רשתות או אנשים אמיתיים. כשתלמידים ותלמידות מביאים דוגמה, מבקשים מהם לתאר רק את המאפיינים. את התאריכים משאירים כלליים: תוכנית מתיחות ותיקה מסוף שנות הארבעים וסדרה תיעודית מתחילת שנות השבעים. את הנתונים מהטקסט הטיעוני מציגים בהירות, "לפי ההערכות": סקר אמריקאי שלפיו בני נוער צורכים בממוצע כשמונה וחצי שעות של מסכי בידור ביום (לוודא), ונתון בריטי שלפיו רוב גדול מאוד של הילדים צופים בסרטונים ברשת, כ-96% (לוודא). מדגישים שאלה נתונים מחוץ לישראל.
- מרחב מוגן: זהו שיחה תומכת ולא טיפול. לא מבקשים מאף אחד לשתף חוויה אישית של פגיעה ברשת מול הכיתה. הדיון נשאר ניטרלי כלפי גוף ומראה: לא מתארים גופים, ומזכירים שסטנדרטי היופי בריאליטי מעוותים. אם עולה חשש שתלמיד או תלמידה נפגעים מתגובות ברשת או מקבוצת הכיתה, מפנים בשקט ליועצת. כשמשהו מטריד או מרגיש לא בסדר – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – חט"ע

מתווה טיעון לדוגמה. פתיחה: שאלה או תמונה מהיום-יום, למשל כיתה שלמה מדברת על הפרק של אתמול. טענה: הצפייה עצמה אינה הבעיה, הבעיה היא צפייה פסיבית. נימוק 1: סדרות הן שפה משותפת ונותנות שם לרגשות. נימוק 2: נתוני זמן מסך גבוהים (בניסוח זהיר ותוך ציון שאינם ישראליים) מראים שמה שממלא את המסך חשוב. טענת נגד: ריאליטי מציג עריכה כמציאות ומשדר סטנדרטים מעוותים. הפרכה: אולם צופה ששואל "מי ערך ומה נשמט?" הופך את המלכודת לשיעור בביקורתיות. מסקנה: לפיכך כדאי לאמץ חוזה צפייה מודע: כמה זמן, איזה תוכן ועם מי מדברים אחרי. מילות קישור מומלצות: אולם, יתרה מזו, אף על פי ש..., משום ש..., לפיכך. בנוסף, יחס מכבד לאנשים אמיתיים על המסך.

מפתח תשובות למורה – חט"ע. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	ב. לשכנע שצפייה מודעת עדיפה גם על ויתור על המסך וגם על צפייה פסיבית
2	ג. היא מציגה טענת נגד ונתונים ודוגמאות שתומכים בה
3	1. לא נכון 2. נכון 3. נכון 4. לא נכון
5	"הבעיה איננה המסך, אלא הצפייה הפסיבית..."
6	הצפייה עצמה אינה טובה או רעה ← טענה; כשכיתה שלמה מדברת על אותו פרק, הצפייה משמשת גשר חברתי ← נימוק / ראייה; דיון משפחתי על פרק אחד יכול ללמד ביקורתיות ← נימוק / ראייה; יש מי שיטענו שהמסך מלא דווקא במלכודות ← טענת נגד; הריאליטי מציג עריכה כאילו הייתה מציאות ← טענת נגד; הפתרון אינו ויתור על המסך אלא חוזה צפייה מודע ← מסקנה ✓
7	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג
8	א. עזית
9	א. ויתור: הכותב/ת מודה בחלק מהביקורת, ובכל זאת דוחה את המסקנה שלה
10	ב. תיאור של סצנה מוכרת ושאלה רטורית, כדי לשתף את הקוראים

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מסכמים במשפט

מה הרעיון המרכזי – במילים שלי?

בוחנים בעין ביקורתית

האם הנימוקים משכנעים? מה חסר?

מחברים לחיים

איפה פגשתי משהו דומה? מה עמדת?

בזמן הטקסט

מסמנים בעיפרון

מילה לא מוכרת – עיגול. משפט חשוב – קו.

עוצרים בתחנות

מה קרה עד עכשיו? מה אני מנחש/ת שיקרה?

ממפים את הטענות

טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה ומסקנה. שימו לב למילות קישור.

לפני הטקסט

מציצים בכותרת ובתמונה

על מה הטקסט? מה כבר ידוע לי על הנושא?

קובעים מטרה

למה אני קורא/ת? למידע, להנאה, כדי לגבש דעה?

מזהים סוגה ומטרה

טור, כתבה, מאמר טיעון? מה הכותב/ת רוצה להשיג?

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט ☐

קראתי את כל הטקסט עד הסוף ☐

סימנתי מילה שלא הבנתי ☐

קראתי שוב את מה שלא היה ברור ☐

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט טיעוני

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
צפייה פסיבית	צפייה בלי לחשוב, לשאול או לבקר את מה שרואים	
גשר חברתי	משהו משותף שמחבר בין אנשים שונים	
חומר גלם	כל מה שצולם לפני העריכה	
סדר הגודל	הערכה כללית של כמות, גם בלי מספר מדויק	
ויתור גורף	הפסקה מוחלטת של משהו, בלי להבחין בין טוב לרע	

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- האם הטיעון משכנע? למה?
- מה טענת הנגד החזקה ביותר?
- מה עמדת המנומקת?
- איך זה מתחבר לחברה שלנו?

השאלה שלי: 📝

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
חט"ע 📖

צלילה

בין השורות

- מה תפקיד הפסקה בטקסט?
- איזה יחס לוגי יוצרת מילת הקישור?
- מה המטרה של הכותב/ת?
- מה פירוש הביטוי בהקשר?

השאלה שלי: 📝

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
חט"ע 📖

פני המים

כתוב בטקסט

- מי? מה? איפה? מתי?
- איזה פרט מוכיח?
- מה קרה קודם ומה אחר כך?
- איפה זה כתוב?

השאלה שלי: 📝

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי

המסך
חט"ע 📖

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

צפייה פסיבית	צפייה בלי לחשוב, לשאול או לבקר את מה שרואים
גשר חברתי	משהו משותף שמחבר בין אנשים שונים
חומר גלם	כל מה שצולם לפני העריכה
סדר הגודל	הערכה כללית של כמות, גם בלי מספר מדויק
ויתור גורף	הפסקה מוחלטת של משהו, בלי להבחין בין טוב לרע
ראשית	פתיחה של נימוק הראשון ברשימה
יתרה מזו	הוספה של נימוק חזק יותר באותו כיוון
אולם	ניגוד: מעבר לטענת הנגד

הטקסט · טקסט טיעוני

מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות?

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט טיעוני. חשבו על סדרה או תוכנית שכולם בכיתה דיברו עליה. האם הדיבור עליה קירב ביניכם, או דווקא יצר ריב ולעג? כתבו משפט אחד.

הניחוש שלי:

מילון קטן

צפייה פסיבית

צפייה בלי לחשוב, לשאול או לבקר את מה שרואים

גשר חברתי

משהו משותף שמחבר בין אנשים שונים

חומר גלם

כל מה שצולם לפני העריכה

סדר הגודל

הערכה כללית של כמות, גם בלי מספר מדויק

ויתור גורף

הפסקה מוחלטת של משהו, בלי להבחין בין טוב לרע

הערות שלי

1 יום ראשון בבוקר, שמונה ועשרה. לפני שהמורה נכנסת, חצי כיתה כבר מתוכחת על הפרק של אתמול: מי צדק, מי הגזים, ומי "הרשעית של העונה". תמונה מוכרת, נכון? סדרות נוער ותוכניות ריאליטי הן חלק מרכזי בחיים של בני ובנות נוער. לכן נשאלת שאלה אמיתית: האם המסך מלא בחברים או מלא במלכודות? טענתי היא שהצפייה עצמה אינה טובה או רעה. היא הופכת למלכודת כשהיא פסיבית, והופכת לחברה כשהיא מודעת.

2 ראשית, סדרות וריאליטי הן שפה משותפת. כשכיתה שלמה מדברת על אותו פרק, הצפייה משמשת גשר חברתי, גם בין תלמידים ותלמידות שאין להם הרבה במשותף. יתרה מזו, דמויות בסדרות נוער נותנות שם לרגשות שקשה לנסח, כמו דחייה, קנאה ונאמנות. הן גם מאפשרות לנו לתרגל בדמיון מצבים שעוד לא קרו לנו בחיים. סדרות רבות מציגות היום מגוון של משפחות, רקעים וזהויות, ומי שרואה את עצמו על המסך מרגיש פחות לבד.

3 שנית, גם תוכן מורכב הוא הזדמנות ללמידה. ריאליטי מעלה שאלות של הוגנות, תחרות וחברות: האם ההדחה הייתה צודקת? האם מותר לשקר כדי לנצח? משום שהשאלות האלה עולות מתוך משהו שכולם ראו, קל יותר לדבר עליהן בבית, בהפסקה ובשיעור. דיון משפחתי על פרק אחד יכול ללמד ביקורתיות יותר מהרצאה ארוכה.

4 אולם יש מי שיטענו שהמסך מלא דווקא במלכודות, ויש בדבריהם הרבה אמת. לפי סקר גדול בארצות הברית, בני נוער צורכים בממוצע יותר משמונה שעות ביום של מסכי בידור, לא כולל שימוש לימודי. אמנם זה נתון אמריקאי ולא ישראלי, אך הוא מראה את סדר הגודל: המסך תופס חלק עצום מהיום, ולכן חשוב מה ממלא אותו. יתרה מזו, הריאליטי מציג עריכה כאילו הייתה מציאות. מעשרות שעות של חומר גלם נבחרות דקות ספורות. לעיתים מחברים מילים מראיונות שונים למשפט אחד, וזו הדבקת משפטים (פרנקבייט). כך נבנית "הרשעית של העונה", והתגובות הזועמות ברשת פוגעות באדם אמיתי, לפעמים שנים אחרי השידור. צופים צעירים עלולים לספוג גם סטנדרטים מעוותים של מראה, של עימות כבידור ושל "ככה מתנהגים".

● **תחנת עצירה:** עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

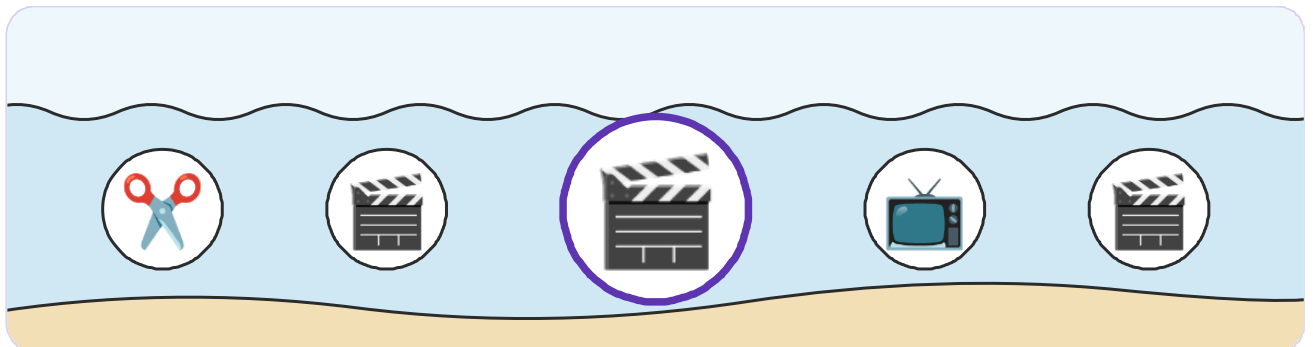

מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות? (המשך)

5 אף על פי שהביקורת הזאת מוצדקת, המסקנה שלה, כלומר לכבות את המסך, אינה נכונה בעיניי. ראשית, היא לא מציאותית: המסך נמצא בכל מקום. גם בבריטניה, לפי סקר שנערך שם, כמעט כל הילדים צופים בסרטונים ברשתות לשיתוף וידאו, והצפייה מתחילה בגיל צעיר. שנית, ויתור גורף מאבד גם את היתרונות: השפה המשותפת, השמות לרגשות והתחושה שאינך לבד. הבעיה איננה המסך, אלא הצפייה הפסיבית. מי שיודע/ת שתמיד ערכו, ושואל/ת מה בחרו להראות, מה נשאר בחוץ ולמה, כבר לא נופל/ת בקלות למלכודת.

6 ויש עוד צד, אנושי: מאחורי כל "רשעית" וכל "גיבור" עומדים אנשים אמיתיים. לכן צפייה מודעת פירושה גם לא ללעוג, לא להעביר בקבוצת הכיתה קטעים פוגעים ולא לשפוט מישהו על משפט אחד. וכשהתגובות כואבות, למשל כשחברה הפכה בן לילה ל"רשעית של העונה", כדאי לעבור את שלבי עש"ן ד"ק. עוצרים ואומרים "עצור!" לפני שמגיבים, מכווצים ומשחררים את השרירים ונושמים לאט. אחר כך אומרים לעצמנו "זו עריכה, לא כל האמת", ועושים צעד אחד קדימה: לבדוק, לשאול, לתמוך. כשמשוה מטריד או מרגיש לא בסדר – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

7 לפיכך, לדעתי, הפתרון אינו ויתור על המסך אלא חוזה צפייה מודע: כמה זמן צופים, איזה תוכן בוחרים ועם מי מדברים אחרי. כך המסך יכול להיות מלא בחברים בלי להפוך למלכודת. השאלה האמיתית אינה אם לצפות, אלא איך לצפות. בדקו מה אתם צופים, כמה זמן, ומה זה עושה לכם ביום שאחרי. ומה דעתכם?

שם:

מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות?

חלק א' – שחייה על פני השטח

בחלק הזה נשחה על פני המים: נאתר בטקסט עובדות, נתונים וטענות כפי שהם כתובים.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מהי המטרה העיקרית של הטקסט?

- א. למסור מידע על ההיסטוריה של תוכניות הריאליטי
- ב. לשכנע שצפייה מודעת עדיפה גם על ויתור על המסך וגם על צפייה פסיבית
- ג. לספר סיפור על כיתה שצפתה בפרק משותף

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה תפקידה של הפסקה הרביעית במבנה הטיעון?

- א. היא מציגה את המסקנה של הכותב/ת
- ב. היא מוסיפה נימוק שלישי בעד הצפייה
- ג. היא מציגה טענת נגד ונתונים ודוגמאות שתומכים בה

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

3

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
הסקר על יותר משמונה שעות מסך ביום נערך בישראל.	☐	☐
הכותב/ת טוען/ת שהצפייה עצמה אינה טובה או רעה.	☐	☐
לפי הטקסט, מעשרות שעות של חומר גלם נבחרות דקות ספורות.	☐	☐
הכותב/ת ממליץ/ה לכבות את המסך לגמרי, כדי להימנע מהמלכודות.	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

4

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: פסיבית מודעת עריכה גורפת

1. הצפייה הופכת למלכודת כשהיא _____.
2. הצפייה הופכת לחברה כשהיא _____.
3. הריאליטי מציג _____ כאילו הייתה מציאות.

שאלות לפי עומק • חט"ע

מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות?

(המשך)

שם:

חלק ב' – צלילה

עכשיו נצלול: נבחן את מבנה הטיעון, את תפקיד הקשרים הלוגיים ואת מה שמשתמע בין השורות.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

5

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שבו הכותב/ת מציג/ה לראשונה את עמדתו/ה המרכזית.
- סמנו בירוק את המשפט שבו הכותב/ת מודה בצדקת הביקורת ובכל זאת דוחה את המסקנה שלה.
- סמנו בקו את המשפט שבו הכותב/ת מנסח/ת את ההפרכה בקצרה, במשפט אחד.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

6

קריאה ביקורתית: מיינו כל משפט מהטקסט לפי התפקיד שלו בטיעון. (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	טענה	נימוק / ראיה	טענת נגד	מסקנה
הצפייה עצמה אינה טובה או רעה	☐	☐	☐	☐
כשכיתה שלמה מדברת על אותו פרק, הצפייה משמשת גשר חברתי	☐	☐	☐	☐
דיון משפחתי על פרק אחד יכול ללמד ביקורתיות	☐	☐	☐	☐
יש מי שיטענו שהמסך מלא דווקא במלכודות	☐	☐	☐	☐
הריאליטי מציג עריכה כאילו הייתה מציאות	☐	☐	☐	☐
הפתרון אינו ויתור על המסך אלא חוזה צפייה מודע	☐	☐	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

7

מתחו קו בין הקשר הלוגי לתפקידו בטיעון

א. ניגוד: מעבר לטענת הנגד

ב. פתיחה של הנימוק הראשון ברשימה

ג. הסקת מסקנה מכל מה שנאמר

ד. הוספה של נימוק חזק יותר באותו כיוון

1. ראשית

2. יתרה מזו

3. אולם

4. לפיכך

מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות?

(המשך)

שם: _____

8

משמעות ביטוי

צלילה • בין השורות

בטקסט נכתב: "סטנדרטים מעוותים של מראה, של עימות כבידור...". מהו השורש של המילה "מעוותים"?

א. עזית
ב. עזיה
ג. עזיה
ד. עזיה

9

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

בפסקה החמישית נכתב: "אף על פי שהביקורת הזאת מוצדקת, המסקנה שלה... אינה נכונה בעיניי". איזה יחס לוגי מבטא הקשר "אף על פי ש...?"

א. ויתור: הכותב/ת מודה בחלק מהביקורת, ובכל זאת דוחה את המסקנה שלה
ב. סיבה ותוצאה: הביקורת גורמת למסקנה
ג. הוספה: עוד נימוק באותו כיוון
ד. תנאי: הכותב/ת מודה בחלק מהביקורת, ובכל זאת דוחה את המסקנה שלה

10

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

באילו אמצעים רטוריים נפתח הטקסט ("יום ראשון בבוקר... תמונה מוכרת, נכון?")

א. נתון סטטיסטי וציטוט של מומחה
ב. תיאור של סצנה מוכרת ושאלה רטורית, כדי לשתף את הקוראים
ג. הגדרה מילונית של המושג ריאליטי
ד. נתון סטטיסטי וציטוט של מומחה

11

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

הסבירו מדוע בחר/ה הכותב/ת להביא נתונים מארצות הברית ומבריטניה, ומדוע הוא/היא מציין/ת שהנתון האמריקאי "אינו ישראלי". כיצד הבחירה הזאת משפיעה על אמינות הטיעון?

12

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

הפסקה השישית עוסקת ב"צד האנושי". הסבירו מה תפקידה במבנה הטקסט וכיצד היא מקשרת בין טענת הנגד לבין המסקנה בפסקה האחרונה.

מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות?

(המשך)

שם:

מארגן גרפי

צלילה · בין השורות

13

השלימו את הטבלה: לכל שורה כתבו טענה מהטקסט, את הנימוק שלה ודוגמה או ראייה מתוך הטקסט.

טענה	נימוק	דוגמה או ראייה מהטקסט

חלק ג' – מעמקים

במעמקים נביע עמדה אישית, ניצור ונחבר את הטקסט לחיים שלנו.

העברה למקרה חדש

המעמקים · מעבר לשורות

14

מה יכולים/ות יובל וחבריה לעשות? היעזרו ברעיון "זו עריכה, לא כל האמת" שבטקסט.

מקרה לבחינה: "הרשעית" מהכיתה

יובל בת ה-16 צילמה סרטון קצר לפרויקט כיתתי. מישהו גזר ממנו משפט אחד מחוץ להקשר, והקטע עבר בקבוצת הכיתה עם כיתוב לועג. תוך ערב אחד כולם כבר "יודעים" מי היא.

מסך מלא בחברים – או מלא במלכודות?

(המשך)

שם:

שיח בכיתה

המעמקים · מעבר לשורות

17

מעגל שיח

- נועה אמרה: "אני לא מפסיקה לצפות, אני פשוט צופה אחרת." מה פירוש "לצפות אחרת"? האם אתם ואתן כבר צופים כך, או שתמצאו להתחיל?
- בריאליטי צולמו עשרות שעות, ועל המסך מופיעות דקות ספורות. מי בוחר מה נכנס, ולפי מה? האם זה הוגן כלפי המשתתפים והמשתתפות?
- מה ההבדל בין דיון על תוכנית לבין לעג לאדם אמיתי שמופיע בה? איך אפשר לדבר על פרק בקבוצת הכיתה בלי לפגוע באף אחד?
- האם המסך מלא בחברים או מלא במלכודות? איזה סעיף אחד הייתם מכניסים ל"חוזה צפייה מודע" של הכיתה, ולמה?

ייצוג חזותי

המעמקים · מעבר לשורות

18

שרטטו "סרט גלם" ארוך ומתוכנן מספר ריבועים קטנים שנבחרו לשידור. כתבו ליד הריבועים מה הוצג, וליד שאר הסרט מה אולי נשאר בחוץ.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת לזהות בטקסט טיעוני טענה, טענת נגד והפרכה.
			אני יודע/ת להסביר כיצד עריכה יכולה להציג תמונה שאינה כל האמת.
			אני יודע/ת להסביר את תפקידם של קשרים לוגיים כמו "אולם" ו"לפיכך".

סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך • חט"ע

כרטיס יציאה

שם:

כיתה:

תאריך:

1. מהו ההבדל בין צפייה פסיבית לצפייה מודעת? כתבו במשפט אחד.

2. איזה סעיף הייתם/ן מכניסים/ות לחוזה הצפייה האישי שלכם/ן?

3. מדוע לדעתכם/ן הכותב/ת מודה בחלק מהביקורת לפני שהוא/היא דוחה אותה?

כמה נהנית מהטקסט? 1 2 3 4 5

מה אני לוקח/ת איתי מהטקסט? כתבו או ציירו

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • סדרות וריאליטי: מה קורה מאחורי המסך • חוברת תלמיד לחט"ע 🤿

